

**GİTAR EĞİTİMİNDE ÖĞRENME STRATEJİLERİNE DAYALI ETKİNLİKLERLE
ÖĞRENCİLERİN ESERLERİNİ EZBERE ÇALMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ *****Using Activities Based on Learning Strategies in Guitar Education to Develop Students' Ability to Play
Musical Works by Heart****Mert TUNÇKILIÇ ******Tuba TOKUŞ *******ÖZ**

Bu araştırmanın amacı gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesidir. Araştırma bir eylem araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Bireysel Çalgı Eğitimi 6 -Gitar dersini ilk kez alan, lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları ve gitar performans gözlem formu olmak üzere iki veri toplama aracı ile toplanmıştır. Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen nitel çerçevedeki veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Nicel çerçevedeki verilerin çözümlenmesinde ise bağımlı t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçlarda gitar eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin; sahnede performansa ve müziğe odaklanmak, nüansları daha iyi ifade edebilmek, gitara olan hakimiyetini arttırmak gibi faktörler açısından performans gelişimini desteklediği algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrenci görüşlerine göre, farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmak onların öğrenme hedeflerine daha kısa sürede erişmesine katkı sağlamış, ezbere çalma becerilerini ve performanslarını olumlu yönde etkilemiştir. Araştırmada eylem planı çerçevesinde gerçekleştirilen uygulama sonucunda deney grubunun gitar performans gözlem formu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuş, farklılığa yönelik etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gitar, Gitar Eğitimi, Öğrenme Stratejileri, Ezber, Ezbere Çalma Becerisi.

ABSTRACT

The aim of this research is to develop students' ability to play musical works by heart with activities that are based on learning strategies in guitar education. This research is an action research. In this context, the study group of the research consists of undergraduate students who took Individual Instrument Training 6 -Guitar course for the first time in the spring semester of the 2021- 2022 academic year in Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education. Research data is collected with three data collection tools: semi-structured interview forms created by the researcher, guitar performance observation form and researcher notes. In the research, descriptive analysis method is used to analyze the qualitative data obtained from student opinions. Paired sample t-test is used to analyze the quantitative data. In the results obtained in line with the sub-objectives of the research, the students' perception is that; the learning strategies applied here support performance development in terms of factors such as focusing on performance and music on stage, expressing the nuances better, and increasing their command of the guitar. According to the student opinions, using different learning strategies helped them reach their learning goals in a shorter time, and positively affected their playing skills and performance. As a result of the application carried out within the framework of the action plan of the research, a significant difference is found between the guitar performance observation form pretest and posttest scores of the experimental group, and it is determined that the effect size value for the difference is at a high level.

Keywords: Guitar, Guitar Teaching, Learning Strategies, Memorization, Ability to Play by Hear.

* Bu araştırma, birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 31.05.2024 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 10.12.2024

** **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** merttunckilic@outlook.com, ORCID: 0000-0002-0821-2476

*** **Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, tubayokus@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6004-5003**

EXTENDED ABSTRACT

The memorization goes beyond one-dimensional aspect of learning and focuses more on engaging, learning, connecting, remembering and using the thousands of pieces of knowledge and skills we encounter on a continuous basis. Memorization plays an important role in the process where performers can freely develop their ideas about interpretation and share them more effectively with the audience. In guitar education, which constitutes a dimension of instrument education, educators can contribute to memorization processes by directing students to use effective learning strategies. Playing music by heart can be considered as one of the factors involved in the excellence of the performance. The aim of this research is to develop students' ability to play musical works by heart with activities that are based on learning strategies in guitar education and to evaluate them within the framework of the dimensions determined in the research. For this general purpose answers were sought to the following questions:

- i. What are students' perceptions about playing their pieces by heart in guitar education?
- ii. What are the students' opinions about the effect of activities based on learning strategies on their ability to play guitar pieces by heart?
- iii. What is the effect of the activities based on learning strategies applied to improve the skills of playing the pieces by heart in guitar education on students' performance achievement?

This research is an action research. In the determination of the study group of the research, criterion sampling method, one of the purposive sampling methods, is preferred. In this context, the study group of the research consists of third-year undergraduate students who took Individual Instrument Training 6 -Guitar course for the first time in the spring semester of the 2021- 2022 academic year in Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, who regularly attend the lessons, have high guitar playing experience, are advanced in their instrument, have played their works by heart before during their guitar education and participated in the research voluntarily.

In the research, in order to improve students' ability to play their pieces by heart with activities based on learning strategies in guitar education, first of all, students' perceptions about playing their pieces by heart in guitar education before the application were determined. Then, a 5-week program based on learning strategies was conducted with the students within the framework of the action plan of the research to improve their ability to play their works by heart implementation process was realized. During the implementation process, expert opinions were taken in order to contribute to the consistent and purposeful conduct of the research. Post-implementation student opinions and data obtained from the guitar performance observation form were organized in line with the sub-objectives of the research and the results based on the findings were discussed and shared with the literature. The data obtained from the observation form were organized in line with the sub-objectives of the study and the results based on the findings were discussed with the literature shared. In the research process, for the application based on learning strategies for the development of rote playing skills in guitar education, students were contacted before the application and preliminary information about the research topic, purpose and application was given was conducted. Of the students participating in the study, 1 was male and 2 were female. All of the participants graduated from fine arts high school and have been studying guitar for 8 years. Research data is collected with two data collection tools: semi-structured interview forms created by the researcher, guitar performance observation form.

In the research, descriptive analysis method is used to analyze the qualitative data obtained from student opinions. Paired sample t-test is used to analyze the quantitative data obtained to determine the effect of activities, that are based on learning strategies applied for playing the pieces by heart in guitar education, on the performance achievement of students. In the results obtained in line with the sub-objectives of the research, the students' perception is that; the learning strategies applied support performance development in terms of factors such as focusing on performance and music on stage, expressing the nuances better, and increasing their command of the guitar. According to the student opinions, using different learning strategies helped them reach their learning goals in a shorter time, and positively affected their playing skills and performance. As a result of the application carried out within the framework of the action plan of the research, a significant difference is found between the guitar performance observation form pretest and posttest scores of the experimental group, and it is determined that the effect size value for the difference is at a high level.

20. yüzyılın ilk yarısından itibaren tüm dünyada büyük bir hızla yaygınlık kazanan klasik gitar, günümüzde genel, özengen ve mesleki müzik eğitiminin her aşamasında etkin olarak kullanılan, müzik eğitimi ve kültürüne katkı sağlayan çalgılardan biridir (Uluocak, 2015). Gerek çok sesli bir solo çalgısı ve eşlik çalgısı olarak kullanılmasından kaynaklanan çok yönlülüğü, gerek yapısından kaynaklanan müzikal ifade zenginlikleri gitarın müzik eğitimi programlarında en çok tercih edilen çalgılardan biri olmasının bileşenleri olarak görülebilir. Gitar, ton rengi ve armonik doku gibi temel müzik unsurlarını göstermek için neredeyse sınırsız olanaklara sahip olduğundan, müziğe kapsamlı bir yaklaşımda kullanmak için olağanüstü bir araçtır. (Zvengrowski, 1980). Gitar aynı zamanda çok yönlü bir enstrümandır. Tek notalı melodiler yanında karmaşık akorlar ve arpejli dokular üretebilir. Yalnızca yirminci yüzyılda gitarın caz, blues, rock gibi çeşitli türleri de ortaya çıkmıştır. Diğer yandan gitar zor bir enstrümandır. Gitarın yapısal ve notasyonel sistemlerindeki zorluklar gitaristlerin kendi müzikal farkındalıklarını geliştirmek için enstrümana karşı mücadele ettiği bir ortam yaratır (Harrison, 2010).

Mesleki müzik eğitimi kapsamında müzik eğitim programlarında çalgı eğitiminin bir boyutunu oluşturan klasik gitar eğitimi; gitar ile ilgili bilgi, beceri ve teknikleri öğrenebilme ve geliştirebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve mesleki anlamda yetkinleşme becerilerini kapsayan bir eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Yokuş, 2009). Gitar çalma becerilerinin kazanılma süresi ve kalitesi, öğrenme deneyimlerinin kalitesiyle yakından ilişkilidir. Rastlantısal ve bilişsel denetimden uzak deneyimler, becerilerin kazanılma süre ve kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir (Bingöl, 2013). Bununla birlikte eğitimciler, öğrencilerin öğrenmeye katılmalarını, yeni öğrendiklerini önceki öğrenmelere eklemelerini, anlam oluşturmalarını ve öğrendiklerini göstermelerini sağlamalıdır. Bütün bunlar ezber gerektirir. Ezber, öğrenmenin bu tek boyutlu yönünün ötesine geçer ve daha çok sürekli olarak karşılaştığımız binlerce bilgi ve beceriye katılmaya, öğrenmeye, bağlantı kurmaya, hatırlamaya ve kullanmaya odaklanır. Eğitimciler için ezber, bir şeyin veya herhangi bir şeyin öğrenildiğinin tek kanıtıdır (Banikowski ve Mehring, 1999). Gitar eğitimi açısından ele alındığında ezber; gitar müziğini ya da gitar eserlerini eksiksiz tekrarlayabilecek şekilde olduğu gibi müzikal belleğe kaydetmek olarak tanımlanabilir (Tunçkılıç ve Yokuş, 2022). İyi bir müzik belleği, parçaların ezbere notasız çalınabilmesine ve iyi ifade edilebilmesine olanak sağlamaktadır (Uzunoğlu, 2006).

Müziği ezberlemenin birçok avantajı vardır. Ezberlemek iyi bir müzisyenin performans konsantre olmasını sağlayabilir ve müziği izleyiciye iletme becerisini artırır. Ezberden çalmak, müzisyenin sese konsantre olmasını ve tüm kompozisyonu daha kolay anlamasını sağlayabilir (Macmillan, 2004). Ezber, icracıların yorum ile ilgili fikirlerini özgürce geliştirerek dinleyici ile daha etkin paylaşımlar içinde olmalarında önemli bir rol oynar. Bu nedenle ezberleme tekniklerinin edinilmesi icracılar için gerekli görülmektedir (Kutadgobilik, 2019). Diğer taraftan solo müzik performanslarında başarı, profesyonel çalgıcıların ve müzik öğrencilerinin hedeflerinden biridir ve bir konserde çalmak, müzik icrasını karmaşık bir sürece dahil eder. Bu süreçte performansların genel başarısı bir zincire bağlıdır (Munoz, 2008). Bu bağlamda müziği ezberle çalmak performansın mükemmelliğine dahil olan faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Alanyazın incelendiğinde çalgı eğitiminde ezber çalma, ezber çalmanın başarı, yorumlama vb. üzerindeki etkisine, ya da çeşitli ezberle çalma yöntemlerine ilişkin araştırmaların gerçekleştirildiği görülmektedir (Bulut, 2018; Dakon ve Dvorak, 2014; Duru ve Köse, 2016; Eroğlu, 2010; Kutadgobilik, 2019; Mishra, 2010; Özer, 2020; Uzunoğlu, 2006; Wilson ve diğerleri 2022). Bu çalışmalar kapsamında Wilson ve diğerleri (2022) ezberleme ya da ezberden çalmanın- icracıların parçayı anlamalarına ve yorumlamalarına dayalı olarak kendi sanatsal tarzlarını

ortaya çıkarmalarına yardımcı olduğunu; performanslarında daha etkileyici, daha odaklı hale geldiklerini ve izleyicileriyle iyi iletişim kurmak için müziğin içinde yer alabildiklerini, bunların hepsinin iyi performans anlamına geldiğini belirtmektedir.

Klasik gitar eğitimi açısından incelendiğinde, Theiler ve Lippman (1995) araştırmalarında gitaristler için öğrenme sürecinde gerçekleştirilecek zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı kolaylaştırabileceği ve optimal dikkat odağı ve uyarılma düzeyleri oluşturmaya yardımcı olabileceğini belirlemişlerdir. Holmes (2005) çalışmasında bir gitarist ve bir çellist'in performanslarına nasıl hazırlandıklarını incelemiş ve müzisyenlerin performanslarına hazırlanırken kullandıkları teknik ve stratejilerin bazılarını bilinçli olarak geliştirdikleri, diğer 5 stratejileri ise uzun yıllar süren uygulama ve deneyimlere bağlı olarak hedefleri doğrultusunda geliştirdiklerini belirlemiştir. Başka bir araştırmada Stetson (2017) profesyonel klasik gitaristlerin eserlerini ezberlemeye yönelik kullandıkları yöntemleri araştırmış ve bu kapsamda, klasik gitar için etkili müzik ezberleme yöntemleri oluşturmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda araştırmada, bilinçli tekrar çalışmaları- pratik yapmak, müzikal analiz ve el-kol hareketleri ve parmak numaraları analizi, görselleştirme ve farklı çevrelerde çalışma ezberleme yöntemleri olarak önerilmiştir.

Gitar eğitiminde öğrencilerin öğrenmelerine dönük bireysel ihtiyaçlarını karşılamada çeşitli stratejilerden yararlanmak öğrencilerin ezbere çalma ve performans becerilerinin geliştirilmesine destek olabilir. Bu çerçevede çalgı eğitimi sürecinde eserleri ezberlemeye ilişkin öğrenme stratejilerinden yararlanılabilir. Genel anlamda öğrenme stratejileri öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesi için kullandığı işlemlerdir (Gagne ve Driscoll, 1988, aktaran Senemoğlu, 2005). Diğer bir açıdan öğrenme stratejileri, öğrenenin bilgiyi işleme biçimini etkilemesi amaçlanan öğrenenin davranışları olarak da tanımlanabilir (Mayer, 1983). Yokuş ve Yokuş'a (2010) göre, müzik ve çalgı eğitiminin organize edilmesinde öğrenme stratejilerinden faydalanmak, bu stratejilerin etkin kullanımını sağlamak göz önüne alınmalıdır. Müzik eğitimi açısından ele alındığında, öğrenme stratejileri müziksel öğrenmeye dönük öğrencilerin farkındalık kazanarak müziksel bilgileri seçmesinde, düzenlemesinde ve bütünleştirmesinde aynı zamanda müziği kavramada ve yorumlama da etkili bir yol olarak düşünülebilir (Kandemir ve Yokuş, 2020). Herhangi bir öğrenme stratejisinin amacı, öğrencinin motivasyonel veya duygusal durumunu veya öğrencinin yeni bilgiyi seçme, edinme, organize etme veya bütünleştirme biçimini etkileyebilir (Weinstein ve Mayer, 1983). Gitar eğitiminde gitar eserlerini ezberlemeye ilişkin kullanılan/ kullanılabilecek öğrenme stratejileri, eğitim sürecinde ezberleme becerilerinin geliştirilmesi yoluyla müzikal ve teknik problemlerin aşılmasını ve performans başarısını olumlu yönde etkileyebilir.

Alanyazında öğrenme stratejilerinin kullanımının öğrenme ve performans başarısı ile ilişkisine ya da performans başarısına etkisine ilişkin gerçekleştirilmiş araştırma sonuçları da bunu destekler niteliktedir (Afacan ve Çilden, 2020, Er ve Kuş Özer 2011; Kurtuldu, 2012, Kandemir, 2021; Kandemir, 2022; Nielsen, 2008; Yokuş, 2010.). Çalgı eğitiminin bir boyutunu oluşturan gitar eğitiminde de eğitimciler, öğrencileri etkili öğrenme stratejilerini kullanmaya yönlendirerek ezberleme süreçlerine katkıda bulunabilir. Ezberlemek kesinlikle iyidir çünkü öğrenciyi sürekli basılı müziğe bakmak zorunda kalmaktan kurtarır ve böylece teknik ve müzikal ifadeyi geliştirmeye konsantre olmayı sağlar (Ryan, 1987). Bu görüşler doğrultusunda müzik eğitimi anabilim dallarında yer verilen gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi araştırmaya değer görülmüştür. Gitar eğitimi kapsamında öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler yoluyla öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilecek ilk

çalışma olması bu araştırmayı özgün kılmaktadır. Bununla birlikte, araştırma gitar eğitimi sürecinde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bundan sonraki gerçekleştirilecek çalışmalara rehberlik edebilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi ve araştırmada belirlenen boyutları çerçevesinde değerlendirilmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin algıları nelerdir?
2. Öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisi nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma bir eylem araştırmasıdır. Eylem araştırmalarını diğer araştırma yöntemlerinden ayıran temel özellik bir olguyu açıklamak, betimlemek veya tanımlamaktan ziyade belirlenen bir sorunun çözümüne odaklanarak değişim ve iyileştirmenin amaçlanmasıdır (Sevim ve Ekşi, 2021: 42). Mevcut araştırmada, araştırmacı tarafından Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar dersi kapsamında uygulanacak öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak öncelikle öğrencilerin uygulama öncesi gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algıları belirlenmiştir. Ardından öğrencilerle eserlerini ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik araştırmanın eylem planı çerçevesinde öğrenme stratejilerine dayalı 5 haftalık bir uygulama süreci gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde araştırmanın tutarlı ve amacına uygun yürütülebilmesine katkı sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. Uygulama sonrası öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerine ve performans başarılarına etkisine ilişkin öğrenci görüşleri ve gitar performans gözlem formundan elde edilen veriler araştırmanın alt amaçları doğrultusunda düzenlenmiş ve bulgulara dayalı sonuçlar alanyazın ile tartışılarak paylaşılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde araştırmanın amacı doğrultusunda bireysel çalgı eğitimi- gitar dersini alan öğrencilerin; gitar çalma deneyimleri, derslere düzenli devam etme ve eğitim süreçlerinde eserlerini ezbere çalmış olma durumları göz önüne alınmıştır. Bununla birlikte alanyazın çerçevesinde yer alan; uzmanlık geliştikçe müziği ezberleme stratejilerinin değiştiği (Hallam, 1997), çalgı

müziğinde strateji geliştirme uzmanlık düzeyiyle yakından ilişkili olması (Hallam, 2001), çalgılarında ileri düzey olan öğrencilerin öğrenme sırasında başarı hedef yönelimlerini geliştirme ve düzenleme potansiyeline daha fazla sahip oldukları (Nielsen, 2008), görüşleri de dikkate alınarak öğrencilerin çalgılarında ileri düzey olması da çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt olarak alınmıştır. Öğrencilerin çalgıdaki düzeyleri öğrenim gördükleri gitar öğretim elemanının görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmacının çalışma grubu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (MSKÜ) Eğitim Fakültesi (EF) Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü (GSEB) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEABD) 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında bireysel Çalgı Eğitimi 6 -Gitar dersini ilk kez alan derslere devam eden, gitar çalma deneyimi yüksek, çalgısında ileri düzey olan, gitar eğitimi sürecinde eserlerini daha önce ezbere çalmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılan üçüncü sınıf lisans öğrencilerinden (n=3) oluşmaktadır. Araştırma sürecinde gitar eğitiminde ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğrenme stratejilerine dayalı uygulama için öğrenciler ile uygulama öncesi iletişim kurulup araştırma konusu, amacı ve uygulama ile ilgili ön bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 1'i erkek 2'si kadındır. Katılımcıların tümü güzel sanatlar lisesi mezunudur ve 8 yıldır gitar eğitimi almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında belirlenen alt amaçlara yanıt aramak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları ve gitar performans gözlem formu olmak üzere iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Aşağıda araştırmacının verilerini elde etmek amacıyla kullanılan veri toplama araçları hakkındaki açıklamalara yer verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formları (Uygulama öncesi-Uygulama sonrası). Araştırmada öğrencilerin uygulama öncesi gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algılarını belirleyebilmek ve uygulama sonrası öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış iki farklı görüşme formu kullanılmıştır. Uygulama öncesi için hazırlanan görüşme formu araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili verileri elde etmek için 4 soru; gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algılarını araştırma kapsamında belirlenen boyutlar çerçevesinde belirlemek ve değerlendirmek için 9 soru olmak üzere toplamda 13 sorudan oluşmaktadır. Uygulama sonrası için hazırlanan görüşme formu ise öğrencilerin öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için 6 sorudan oluşmaktadır. Görüşme formu oluşturma sürecinde ilk olarak alanyazın taraması yapılmış daha sonra araştırmacının amacı ve problem cümleleri doğrultusunda hazırlanan sorular; kapsam, açıklık, anlaşılabilirlik ve çalışmaya uygunluk açılarından değerlendirilmek üzere açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bir değerlendirme formu ile uzman görüşlerine (n=6) sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler ve düzenlemeler yapılarak formlara son şekli verilmiş ve formların kapsam geçerliği sağlanmıştır.

Gitar performans gözlem formu. Araştırmada öğrencilerin öntest-sontest gitar performans başarılarının ölçülmesine yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen gitar performans gözlem formu kullanılmıştır. Gözlem formu “Teknik”, “Müzikal İfade” ve “Bütünlük” olmak üzere üç alt boyutta ve toplamda 20 sorudan oluşmaktadır. Formda puanlama 1’den 5’e kadar “1-Hiç yeterli değil, 2-Çok az yeterli, 3- Biraz yeterli, 4-Oldukça yeterli, 5- Tamamen yeterli” ifadelerinden oluşmaktadır. Gözlem formundan alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100’dür. Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının gitar performans başarısının değerlendirilmesinde gözlem

formundan aldıkları puanlar toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir. Gözlem formunun hazırlanmasında öncelikle alanyazın taranarak gitar performans başarısını ölçmeye yönelik geliştirilmiş ölçme araçları incelenmiştir. Bu çerçevede müzik öğretmeni adaylarının gitar performans başarılarını belirlemek için Yokuş (2009) tarafından geliştirilen gözlem formundan yararlanılmıştır. Ardından Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar ders içerikleri çerçevesinde hedeflenen öğrenme çıktıları göz önüne alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan madde havuzu uzman görüşlerine sunulmuş ve uzman görüşleri (n=6) doğrultusunda gerekli düzeltmeler/düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Gözlem formunun kapsam geçerliği uzman görüşleri ile sağlanmıştır. Performansın ölçülmesinde; öntestte, alanında uzman iki öğretim elemanı ve araştırmacı olmak üzere üç kişilik; yine sontestte, alanında uzman iki öğretim elemanı ve araştırmacı olmak üzere üç kişilik bir jüri oluşturulmuştur. Her bir gözlemci, öğrencinin performansını gözlemleyerek ve dinleyerek; birbirinden bağımsız olarak, gözlem formunda yer verilen maddelere göre puanlama yapmıştır. Araştırma kapsamında öntest-sontest performanslarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi amacıyla 5 haftalık Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar dersi kapsamında hedeflenen öğrenme çıktılarına paralel, alanında 6 uzman öğretim elemanlarının görüşleri alınarak öğrencilerin daha önce çalışmadıkları ve düzeylerine uygun bir eser (M. Ponce Sonata III- Chanson) belirlenmiştir. Çalışma kapsamında eser edisyonu olarak The Royal Conservatory of Music- Guitar Series (2004), Guitar Repertoire and Studies/Etudes 8 kitabında yer alan Andres Segovia'nın düzenlemesi kullanılmıştır. Edisyon tercihinde müzikal ifadeler, pozisyon geçişleri ve parmak numaraları dikkate alınmıştır. Öğrenciler sontest performanslarını eserlerini ezbere çalarak gerçekleştirmişlerdir.

Uzmanların puanları tek tek değerlendirildikten sonra, puanlayıcılar arasında farklılık olup olmadığına Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı ile bakılmıştır. Elde edilen sonuçta uzmanların gözlem formuna verdikleri puanlar açısından anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.1$.) Bu sonuca göre, uzmanların performansları değerlendirmeleri arasındaki korelasyonun anlamlı olduğu ve her üç uzmanın performans değerlendirmesi açısından büyük ölçüde hem fikir oldukları söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt amaçlar çerçevesinde oluşturulan veri toplama araçları ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından görüşme ve uygulama öncesi öğrencilere araştırma konusu ile ilgili ön bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra her öğrenci için belirlenen gün ve saatte eserlerini ezber çalmaya ilişkin algılarını belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu ve gitar performans saptamaya ilişkin gitar performans gözlem formu uygulanmıştır. Uygulama sonrası verileri ise, yine her öğrenci için belirlenen gün ve saatte eserlerini ezbere çalmaya yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin performans başarılarına etkisini belirlemek için gitar performans gözlem formu, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Ayrıca veri toplama sürecinde elde edilen verilerin derinlemesine çözümlenebilmesi için öğrencilerin bilgisi dahilinde görüşmelerin ses kayıtları ve performans verilerinin video kayıtları alınmıştır. Araştırma sürecinde çalışma grubuna yüz yüze eğitim verilmiştir. Araştırma kapsamındaki uygulamalar bireysel derslik ortamında gerçekleştirilmiştir. Her bir stratejiye ilişkin uygulama süresi 5 hafta boyunca haftada 1 ders saati (40 dk.) olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli etik kurul izni, MSKÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 10.01.2022 tarihinde alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubuna, Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar ders içeriklerinde yer alan kazanımlara paralel olarak uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen eser üzerinden 5 hafta boyunca araştırmacı tarafından Yokuş ve Yokuş'un (2010) müzik ve çalgı eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanımına yönelik olarak tanımladığı stratejiler kapsamında hazırlanan öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik “öğrenme stratejilerine dayalı etkinlik programı” uygulanmıştır. Uygulama kapsamında öğrencilerde ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik her hafta hangi stratejilerin üzerinde durulacağı ve bu kapsamda gerçekleştirilen etkinlikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın 5 Haftalık Eylem Planı Tablosu

Hafta	Öğrenme Stratejileri	Etkinlikler
1. Hafta	Dikkat Stratejileri	Öğrenme stratejileri ile ilgili bilgilendirme Stratejileri dikkate alarak eseri deşifre etme a) Eseri incelenme ve eser içerisinde melodik yapıdaki benzer ya da farklı fikirlerin altını çizme b) Metin kenarına not alma, (analiz notları, ton değişimleri, ezgi, akor sırası vb.) a) Esere yönelik zihinsel tekrar çalışmaları yapma, bu çerçevede aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirme; i) Zihinsel Çalma: Eserdeki çalışma yapılacak partinin belirlenmesi, zihinsel çalma tekrarı yapılacak olan müziksel bütünün belirli bir çalma kolaylığına ulaşana dek çalarak tekrar edilmesi, ardından eserin çalgıya dokunmadan zihinden çalarak tekrar edilmesi. ii) Zihinsel Görmek: Eserdeki tekrar edilen partinin notasını görsel olarak zihinde canlandırma çalışmaları.
2. Hafta	Kısa Süreli Bellekte Depolamayı Arttırıcı Stratejiler	iii) Zihinsel İşitme: Eserdeki partileri sırasıyla ve birbirine ekleyerek (önce iki parti, daha sonra üç ve diğerleri şeklinde) zihinde seslendirerek tekrar etme. b) Eseri anlamlı bütünlük oluşturacak şekilde gruplama çalışmaları yapma, bu çerçevede aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirme; i) Eseri ezgisel yapıdaki tekrar eden yapıları dikkate alarak gruplama ii) Eserdeki melodik benzerliklerin algılanmasına yönelik melodik bütünün belirli gruplara ayrılması, bu yolla müziksel bilginin daha küçük birimlere indirgenmesi.
3. Hafta	Anlamlandırmayı Arttırıcı Stratejiler	a) Eseri zihinden ya da sesli bir biçimde çalarak tekrar etme, bu çerçevede notaya bakmadan, eseri zihinde canlandırarak ezberlemeye yönelik tekrar çalışmaları yapma. b) Eser içerisinde zor pasajların belirlenip bunlara yönelik örtük ve açık tekrar çalışmaları yapma. c) Esere yönelik müziksel örgütlenme çalışmaları yapma, bu çerçevede aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirme; i) Eserin belirgin melodik yapıları ve biçimlerinin algılanmasına yönelik parçadan bütüne ve parçalarına ayırma ve stratejisinin kullanılması. Eseri çalarken hatalı (takılarak çalınan) kısımların zihinsel olarak not edilmesi ve küçük parçalar halinde ayrıca çalışılması. d) Eser içindeki müziksel fikirleri anlamlandırmaya yönelik müziksel özetleme çalışmaları yapma, bu çerçevede eserdeki notaları bir bütünlük içinde organize ederek özetleme ve tekrar etme. i) Eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılmasına ve ardışık olarak gelen armonik yapıları daha kolay kavramaya yönelik armonik özetleme çalışmaları yapma.
4. Hafta	Bellek Destekleyici Stratejiler	a) Eseri çalarken kaydetme ve kendi yorumunu dinleme. b) Eseri farklı yorumculardan dinleme ve model alma. c) Stratejileri dikkate alarak ezberi pekiştirme
5. Hafta	Genel tekrar	Eserin müzikal ve teknik problemlerinin çözümüne yönelik genel tekrar.

Uygulama

Araştırmanın eylem planı çerçevesinde haftalık olarak belirlenen konulara paralel olarak gitar öğrencilerine öncelikle öğrenme stratejileri ile ilgili temel kavramlar açıklanmış, öğrenme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik hangi stratejik yaklaşımları kullanabileceklerine ilişkin çalışılacak eser üzerinde örneklendirmeler yapılmıştır. Eserin temposu ve tonu öğrencilere sorulmuş, Ponce Sonat III Chanson bölümünün bir Katalan ezgisi üzerine kurulduğu öğrencilere ifade edilmiştir. Daha sonra eserin form yapısı belirlenmiş ve her bir bölümün ton ve tempo değişimlerine dikkat çekilmiştir. Çalışma sürecinin devamında ilk hafta etkinlikleri kapsamındaki stratejiler dikkate alınarak eser deşifre edilmiştir. Etkinlik sürecinde gerçekleştirilen uygulama örnekleri aşağıdaki gibidir:

Şekil 1. Altını (Üstünü) Çizme Stratejisine İlişkin Örnek
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (1-4., 30-33. ölçüler)]

Benzer ya da farklı fikirlerin altını çizme ihtiyaç duyulan bilgiye dikkatin daha kolay odaklanmasına ve bilginin daha kolay ayırt edilmesine ya da benzer yapılar arasında ilişki kurulmasına olanak tanıyabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010: 24). Uygulama sürecinde altını (üstünü) çizme stratejisi yoluyla eser içinde melodik açıdan benzerlik gösteren yapılara dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 2. Metin Kenarına Not Alma Stratejisine İlişkin Örnek
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (16-19. ölçüler)]

Metin kenarına not alma stratejisi ile eser içindeki ton değişimlerine ve müzikal ifadelere yönelik dikkat çekilerek öğrencilerin çalma esnasında ilgili pasajlara zihinsel olarak bir ön hazırlık yapmaları amaçlanmıştır.

Uygulamanın ikinci haftasında öğrencilerden öncelikle müziksel bütünü anlamlandırmaya yönelik eseri bölümlere ayırarak ve daha küçük müziksel fikirlerden yola çıkarak zihinsel olarak tekrar etmeleri istenmiştir. Bu kapsamda her bir öğrenci için çalışılacak parti belirlenerek belirli bir çalma kolaylığına ulaşana dek çaldırılarak tekrar ettirilmiş, çalgıya dokunmadan zihinsel tekrar çalışmaları yaptırılmıştır. Daha sonra öğrencilerden gözlerini kapamaları istenmiş, parmaklarının klavyedeki görüntüsünü zihinlerinde canlandırarak ve seslendirerek tekrar çalışmalarına devam etmeleri istenmiştir. Zihinsel tekrar çalışmalarının ardından eser içindeki ezgisel yapıdaki tekrarlar dikkate alınarak gruplama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda eserdeki melodik benzerliklerin algılanmasına yönelik, melodik bütün belirli gruplara ayrılmıştır. Gruplama strateji yoluyla müziksel bilgi yeniden organize edilerek zihinsel olarak tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Gruplama stratejileri kapsamında gerçekleştirilen uygulama örneği aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. Gruplama Stratejisine İlişkin Örnek
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (16-19. ölçüler)]

Uygulamanın üçüncü haftasında öğrencilerden zihinsel resmetmeye odaklanarak eseri ezberlemeye yönelik tekrar çalışmaları yapmaları istenmiştir. Bu doğrultuda eser içerisinde geçen zor pasajlar belirlenmiş notaya bakmadan, eseri zihinde canlandırarak ezberlemeye yönelik örtük ve açık tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde öğrencilerle eser içindeki ardışık parçaların birbiriyle ilişkilendirilmesine yönelik melodik örgütlenme stratejisi kapsamında parçadan bütüne ve parçalarına ayırma stratejileri ve müziksel fikirleri

anlamlandırmaya yönelik melodik özetleme çalışmaları gerçekleştirilmiş; eseri çalarken hatalı kısımların zihinsel olarak not edilmesi ve küçük parçalar halinde ayrıca çalışılması istenmiştir. Diğer taraftan eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılmasına ve ardışık olarak gelen armonik yapıları daha kolay kavramaya yönelik armonik özetleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Etkinlik sürecinde gerçekleştirilen uygulama örnekleri aşağıdaki gibidir:

Şekil 4. *Parçadan Bütüne Stratejisine İlişkin Örnek*
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (1-8. ölçüler)]

Parçadan bütüne stratejisi organize edilen müziksel fikirler arasında doğru bağlantıların kurulmasına olanak sağlar. Bu strateji hem hatasız ve takılmadan çalmaya hem de tekrar çalışmalarının anlamlı bir şekilde pekiştirilmesine yardımcı olur (Yokuş ve Yokuş, 2010: 43). Uygulama sürecinde parçadan bütüne strateji ile eserin daha küçük parçalarının birbiriyle ilişkilendirilmesi ve birbirine eklenerek tekrar edilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 5. *Parçalarına Ayırma Stratejisine İlişkin Örnek (1)*

Şekil 6. *Parçalarına Ayırma Stratejisine İlişkin Örnek (2)*
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (24-27. ölçüler)]

Parçalarına ayırma stratejisi basitten karmaşığa doğru yol izleyen bir tekniktir. Bu bağlamda çalışılan eserlerin melodik yapıları ve biçimleri bakımından örgütlenmesi bilgiyi anlamlandırmaya (kodlamaya) yardım eden bir süreç olacaktır (Yokuş ve Yokuş, 2010: 51). Uygulama sürecinde bu strateji yoluyla eser parçalar halinde ayrıca çalışılmış, bu yolla eserdeki belirgin melodik yapıların ve biçimlerin algılanması amaçlanmıştır.

Şekil 7. *Melodik Özetleme Stratejisine İlişkin Örnek*
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (9-12. ölçüler)]

Uygulama sürecinde melodik özetleme stratejisi yoluyla eser içindeki müziksel fikirlerin anlamlandırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda eserdeki notalar bir bütünlük içinde organize edilerek özetlenmiş, öğrencilerle örtük ve açık tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Şekil 8. Armonik Özetleme Stratejisine İlişkin Örnek
[Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (11-12. ölçüler)]

Armonik özetleme, armonik gerekli görüldüğü durumlarda geçici, işleyici, öncü geciktirici seslerden arındırılarak örgütlenmesi yani özetlemesinin yapılmasıdır. Bu strateji armonik fikirlerin yalın olarak görülmesine ve daha kolay kavranmasına yardımcı olabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010: 70). Uygulama sürecinde bu strateji yoluyla eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılması ve eseri zihinsel olarak hatırlanmayı ve kavramayı arttırmak amaçlanmıştır. Uygulama sürecinde ayrıca eser içindeki pasajlarda ardışık olarak gelen armonik yapılara dikkat çekilmiş bu yapılar dikkate alınarak tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Uygulamanın dördüncü haftasında öğrencilerden çaldıkları eseri çalışmaları sürecinde kaydetmeleri ve kendi yorumlarını dikkatle dinlemeleri istenmiştir. Dinleme sürecinde öğrencilerin müzikal fikirler arasında bağ kurabilmesine yönelik eser içindeki müzikal ilişkilere, melodik benzerlik ve farklılıklara dikkat etmeleri ve aynı zamanda notaları görsel olarak zihinlerinde canlandırmaları istenmiştir. Bununla birlikte yorumlama becerilerini geliştirmeye yönelik eseri farklı yorumculardan dinleyerek, bu yorumcuları kendilerine model alabilecekleri ifade edilmiştir.

Uygulamanın son haftasında öğrencilerle esere ilişkin müzikal ve teknik unsurları dikkate alarak ezber pekiştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda eser; doğru ve temiz çalma, temposunda ve akıcı çalma, müzikalite ve yorumlama açısından değerlendirilmiştir. Uygulamaya stratejiler yoluyla eseri ezberlemeye ilişkin pekiştirme çalışmalarıyla devam edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen nitel çerçevedeki veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanarak yorumlanır ve neden-sonuç ilişkileri irdelenerek sonuçlara ulaşılır. Betimsel analizde ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada öğrenci görüşlerinin etik kurallar çerçevesinde ele alınabilmesi için her bir öğrenciye kod verilmiştir. Bu doğrultuda, öğrenciler “Ö1” (Öğrenci 1), Ö2 (Öğrenci 2) ve Ö3 (Öğrenci 3) olarak kodlanmıştır. Öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler betimsel analiz çerçevesinde ortak ya da benzer görüşler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Verilerin analizi ve yorumlama sürecinde araştırmanın tutarlı ve amacına uygun olarak yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla uzman görüşleri de alınarak verilerin var olan durumu ne kadar yansıttığı değerlendirilmiştir. Araştırmada ayrıca öğrenci görüşlerinden elde edilen verilerden doğrudan alıntılara

da yer verilmiştir. Gitar eğitiminde eserleri ezbere çalmaya yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisini belirlemeye yönelik elde edilen nicel çerçevedeki verilerin çözümlenmesinde ise öncelikle puanların normal dağılım özellikleri incelenmiştir. Grup büyüklüğünün 50'den küçük olması sebebiyle normallik dağılımı için puanların Shapiro-Wilk (S-W) değerlerine bakılmıştır. Shapiro-Wilk testi sonuçlarına göre deney grubu öntest ve sontest için hesaplanan p-değerinin .05'ten büyük olduğu belirlenmiştir. Dağılım normal dağılımdan anlamlı bir farklılık göstermediği için araştırmada parametrik istatistik tekniğinin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda deney grubundan elde edilen öntest ve sontest verilerinin çözümlenmesinde bağımlı t-testi kullanılmıştır. Bu test ile uygulanan eğitim sonucunda deney grubunun araştırmanın bağımsız değişkeni yönünden gösterdikleri gelişme saptanmıştır. Araştırmada deney grubunun öntest-sontest puanlarından elde edilen anlamlı farklılığa ilişkin etki büyüklüğü için ise Cohen d değerine bakılmıştır. Cohen' in (1988: 26) sınıflamasına göre d: .20- küçük (small) etki büyüklüğü; .50- orta (medium); .80 ise büyük (large) etki büyüklüğünü ifade etmektedir.

BULGULAR

Bu araştırmanın temel amacı gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesidir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formları ve gitar performans gözlem formu yoluyla toplanan veriler analiz edilmiştir. Araştırmada veri analizine dayalı elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları ile paralel olarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Gitar Eğitiminde Eserlerini Ezbere Çalmaya İlişkin Öğrencilerin Algılarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, araştırmaya katılan gitar öğrencilerinin tamamı, gitar eğitimi süreçlerinde eserlerini bireysel çalgı eğitimi gitar sınavlarında ve konser veya dinleti gibi çeşitli etkinliklerde ezber çaldıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgularda gitar öğrencileri gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin; sahnede performansa odaklanmak, nüansları daha iyi ifade edebilmek (Ö1), gitar performansını geliştirmek, gitara olan hakimiyetini arttırmak (Ö2) çalarken notayı takip etmekten kaynaklanan kafa karışıklığını önlemek ve müziğe odaklanmak (Ö3) gibi nedenler belirtmiştir. Bununla birlikte Ö1, ezber çalmanın kendisi için çok zor olduğunu ve nota önündeyken kendini daha güvende hissettiğini ifade etmiştir. Ö2 ise eserlerini ezberlediğinde eserlerindeki müzikal duyguyu daha rahat bir şekilde yansıttığını belirtmiştir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Ezber benim için çok zor. Daha çok notaya bakarak çalıyorum. Yarısını ezberleyebiliyorum. Nota önündeyken kendimi daha güvende hissediyorum. Konserler için eserlerimi ezberliyorum. Sahnede performansına odaklanmak için ezber çalıyorum. Notaya baktığım zaman nüanslara dikkat etmiyorum. (Ö1)

Aslında zorunluluk olarak görmüyorum ezberlemeyi. Kendi kendine gelişiyor. Ezberlemek gitara olan hakimiyetimi artırıyor. Nota takip ettiğim zaman ilgim gitarda değil notalarda oluyor. İlgimi notaya değil gitara vermek daha iyi. (Ö2)

Ezberlemediğim zaman rahat çalamıyorum notalarla kafam karışmış oluyor bu yüzden duyguyu aktaramıyorum rahat olamıyorum. (Ö3)

Araştırmada elde edilen bulgulara, öğrencilerin tamamının çalıştıkları eserlerin dönemine, formuna ve bestecisine göre ezberleme süreçlerinin değişkenlik gösterdiğini, özellikle Barok dönem ve Modern dönem eserlerini ezberlemede daha fazla zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Görüşlere ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Barok dönem ve Bach eserleri, süslemeleri çok olduğu için daha çok zorluyor. (Ö1)

Barok ve Modern dönem eserleri biraz daha zorlar... (Ö2)

Bach eserleri daha yoğun bir çalışma gerektiriyor. Romantik dönem eserleri daha çabuk aklımda kalıyor. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgulara öğrencilerin tamamının gitar eserlerini ezberleme sürecinde, nota üzerinde belirli yapılara (eserin tonu, akor oluşumları, benzerlikleri) dikkat çekmeye ilişkin işaretlemeler yapma yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte Ö1, gitar eserlerini ezberleme sürecinde ölçü ölçü çalışarak ve sonrasında ölçüleri birbiri ile birleştirerek tekrar çalışmalarıyla eseri hatırlamaya çalıştığını, ezberleme sürecinde odaklanabilmek için sessiz bir ortama ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Benzer bir şekilde Ö3, eseri ezberleme sürecinde ölçü ölçü çalıştığını ve sonrasında notaya bakmadan çalmaya çalıştığını ifade etmiştir. Ö2 ise, eseri şekilsel olarak ezberlediğini belirtmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Ölçü ölçü tekrar ediyorum. İlk bir ölçüyü tekrarlıyorum sonra ikinciye. Sonrasında birleştirip çalışıyorum. Ezgiyi çalarken devamında ne gelecekti diye düşünüp hatırlamaya çalışırım. Dikkat edeceğim yerlere ünlem işareti koyarım ya da renkli kalemlerle çizerim. Bazen akorları yazarım. Odaklanmam için sessiz bir yerde çalışmak gerekiyor. (Ö1)

Gitarı alıp notaya bakmadan ne kadar ezberlemişim diye denerim çünkü şekil şekil ezberliyorum. Bir şekilden sonra hangi şeklin geldiğini ezberliyorum. Birinci sınıfta çaldığım eserlerde dominant akorunun geldiği yerlere dikkat çekmek için kırmızı kalemle işaretliyordum. Dominanttan sonraki dereceleri sarı ve yeşil kalemlerle işaretliyordum. İçselleştirdikten sonra gerek duymadım. (Ö2)

Ölçü ölçü çalışmazsam takılıyorum. Ölçülere ayırarak sonrasında notaya bakmadan çalışıyorum. Parmak numaralarını karıştırdığım yere fosforlu kalemle işaret koyarım. Bazı akorların ismini yazarım. Bilmediğim terimlerin anlamlarına bakarım. Çalıştığım ortamda insan konuşmaları rahatsız ediyor. Yalnız çalışmam gerekiyor. (Ö3)

Gitar öğrencilerinin tamamı, eserlerini ezberlerken izledikleri yol/yöntemler sayesinde eserlerini ezber çalarken daha az hata yaptıklarını ve eserlerini daha akıcı çaldıklarını ifade etmişlerdir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

... Akor geçişleri gereken pozisyonları daha akıcı çalabiliyorum. (Ö1)

Hatalı çalardım ya da takılırdım. Bu açılardan çok yardımcı olduğu düşünüyorum. (Ö3)

Öğrencilerin tamamı, gitar eğitimi süreçlerinde eserlerini ezber çalmanın gerekli olduğunu ifade etmiştir. Ezber çalmanın gerekliliğine ilişkin ise; müzikal ifade, klavye hakimiyeti ve eseri daha rahat çalabilmek gibi nedenler belirtmişlerdir.

...Esere duygu verebilmek için gerekli. (Ö1)

Hakimiyet sağlamak ve müziğe kendini vermek için ezberlemek gerekiyor. (Ö2)

...Notalara bakınca performansa kendimi veremiyorum. Rahat olamıyorum, gergin oluyorum. (Ö3)

Gitar eğitimi sürecinde eserlerini ezberlemenin Ö1 ve Ö3 zor olduğunu ifade etmiş, Ö2 ise, şekilsel olarak düşünüp ezberlediği için eserlerini daha kolay ezberlediğini belirtmiştir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

... Zor. Hep yanlış çalacaktım gibi geliyor. Çok fazla üstüne düşmüyorum sanırım. (Ö1)

...Şekilsel olarak ezberlediğimde daha kolay olabiliyor. (Ö2)

...Ezber çalmak zor fakat avantajlı. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgularda gitar öğrencilerinin tamamı gitar eserlerini ezberlemenin performans başarılarını olumlu yönde etkiledikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

...Nota olmayınca güvende hissetmiyorum. Fakat ezberlediğimde daha iyi performans sergileyebilirim. (Ö1)

...Notaya bakmadığım zaman eksiklerimi daha iyi görüyorum. (Ö2)

...Telaşlı ve gergin olmadığım için performansımı olumlu yönde etkiler. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda gitar öğrencilerinin tamamının gitar eserlerini ezberlemenin gerekliliğini kabul ettikleri ve ezber çalmanın performans başarılarına olumlu yönde katkı sağladığını/sağlayacağını düşündükleri söylenebilir.

Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Gitar Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerine Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında, araştırmaya katılan gitar öğrencilerinin tamamı öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin ezber çalma becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda; gitar eserlerini öğrenme stratejilerine dayalı olarak çalışmanın performans esnasında unutma kaygısını azalttığı (Ö1), stratejik çalışmanın eseri bütünsel olarak görmeye katkısı olduğu (Ö2), ve ezberlemeyi kolaylaştırdığı (Ö3) belirlenmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Çok fazla faydası oldu. Ezberleyemem, sahneye çıktığımda unuturum diye önyargılıydım. Stratejilerden yararlanmanın çok katkısını gördüm. (Ö1)

Ölçü ölçü ezberleyerek çalışırdım. Ölçülerdeki kalıp şekilleri, armoni varsa armoniyi ezberliyordum. Melodiyi sonra ezberliyordum. Fakat armoniyi ezberleyip melodinin gelmediği yerler de oluyordu. Çalışmalarında önce armoni sonra melodiye dikkat ediyordum ama ikisini aynı anda düşünüp çalışınca daha fazla yararlı olduğunu gördüm. Benim amacım armoniyi ezberleyip, o şekli ezberleyip sonrasında gelecek olan melodiyi düşünmek oluyordu. Armoni hafızama direkt giriyordu ve melodiyi düşünüyordum sadece. Sadece armoniyle değil melodiyle birlikte ezberlemek daha iyi. (Ö2)

... Stratejilerle çok daha kolay ezberledim. (Ö3)

Bulgularda ayrıca öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile gerçekleştirilen ezberleme süreci sonucunda eseri ezber çalmanın sahne performansında özgüveni arttırdığı (Ö1), zihinsel tekrar çalışmalarının ve melodik özetleme stratejilerinin ezberleme sürecine katkısı olduğu (Ö2) ve eseri daha kısa sürede ezberlemeye yardımcı olduğu (Ö3) belirlenmiştir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

...Eserimi daha güvenli bir şekilde ve daha akıcı çaldım ve daha öncesinde stratejileri çalışmadan önce acaba sahnede unuttur muyum? diye düşünüyordum. Nasıl ezberleyeceğim diye düşündüm ama sahnede kendiliğinden aktı gitti. Öz güvenim arttı. (Ö1)

Çalıştığımız eser daha fazla armoninin ön planda olduğu ve işleyişlerin, melodilerinin tekrarların olduğu bir eserdi. Melodiyi geri plana atıyordum. Ama şimdi melodi de kafama oturdukça bakıyorum ki aslında bir tane şekil değil, kafamda daha fazla şekil oluşturabildiğimi gördüm. Örneğin üç ve dördüncü parmaklarda melodi olan bir pozisyon var. Aslında bir ve iki değil de bunlarla olan kombinasyonlarını da ezberlemeyi öğrendim. İlk başta melodiyi geri planda tuttuğum için melodik özetleme de faydalı oldu. (Ö2)

...Sadece sürekli tekrarlayarak ezberlemeye çalışıyordum. Bu çok uzun sürüyordu. Daha kısa sürede daha çok verim alarak ezberleyebildim. Sınavlarda da bu bana yardımcı olacak. (Ö3)

Öğrencilerin tamamı kısa süreli bellekte depolamayı arttırıcı stratejileri kapsamında zihinsel tekrar çalışmalarının ezberleme süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte dikkat stratejileri kapsamında benzer yapıların altını çizme, metin kenarına not alma, eserin bir bölümünü ya da bir pasajını gruplayarak çalışma stratejilerinin de eserlerini ezberleme süreçlerine katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

... Ölçüleri farklı yerlerden bağlayarak çalışmak, sadece güçlü sesleri çalarak çalışmak, benzer yapıların altını çizmek, grupta ve zihinsel tekrar çalışmaları yararlı oldu. (Ö1)

Takıldığım, unuttuğum yerleri bir önceki ölçüden başlayarak çalmak, ölçünün farklı seslerinden başlayıp, diğer ölçüye bağlantı yapmak yararlı oldu. Gördüğüm akorun ismini yazmak. Pozisyonları ve melodiyi düşünerek zihinsel tekrar yapmak. Çalıştığımız eserde ikinci sayfada aynı gelen benzer yapıyı işaretlemek, birinci sayfanın aynı olduğu, çalarken birinci sayfanın devamı gibi düşünmemi sadece bir notanın farklı olduğunu fark edip düşünmemi ve o farklı olan notanın diğer ölçülere kapı açtığını fark ettim. (Ö2)

... Zihinsel olarak aklıma gelmeyen yerde fiziksel olarak da takılıyordum. Bu yüzden en çok zihinsel tekrar işime yaradı. Çok kolay ve avantajlı bir çalışma olduğu için daha sık kullandım. Benzer yapıların olduğu yerleri işaretleyince kâğıt üzerinde görüp bu buna benziyor deyip hatırlayabildim. Eseri farklı ölçülerden alıp çalmak hatırlamama yardımcı oldu. (Ö3)

Araştırmada ayrıca, farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmanın öğrencilerin tümünün öğrenme hedeflerine daha kısa sürede erişmelerine, bundan sonraki çalışma süreçlerinde de bu stratejilerden yararlanmaları konusunda olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığı ve performans gelişimlerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Görüşlere ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Genelde ezberleyemem, nasıl ezberleyeceğim diye düşünüyordum. Bu konuda kendime güvenim hiç yoktu. Ezberlesem bile sahnede unutacağımı düşünüyordum. Stratejilerden yararlanarak eserlerimi daha kolay ezberleyebileceğimi gördüm. Performansım da arttı, daha akıcı çaldım. (Ö1)

... Kendi çalışmalarımın dışına çıkıp farklı stratejiler öğrenmek yararlı oldu. Üzerimde etkisi olan stratejiler oldu, bunları kullanacağım. (Ö2)

Eski ezberleme yöntemimin kolay olduğunu düşünüyordum. Fakat öğrendiğim stratejilerin daha verimli ve pratik olduğunu ve daha kısa zamanda sonuca ulaşabileceğimi fark ettim. Eseri sadece devamlı tekrar ederek

ezberlemeye çalışmak hem yorucu hem de daha az verimli. Yeni eserlerimde de bu stratejilerden faydalanacağım. (Ö3)

Öğrencilerin tamamı eserlerini ezberlemeye ilişkin stratejik çalışmanın performans gelişimlerini desteklemenin yanında kendilerine olan güvenlerini arttırdığını ifade etmişlerdir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Daha özgüvenli çaldım. Kendimden emindim. Notayla çalsaydım, ezberimde olmadığı için hata yapacağım korkusu da olacaktı ve dikkatim sadece notada olacaktı, nüanslarıma dikkat edemeyecektim. Ezberimde olduğuna emin olduğum için daha akıcı ve nüanslarıma dikkat ederek daha müzikal çaldım. Notaya güveniyordum fakat kendime güvenip notasız da çalabileceğimi gördüm. Gitar da kendimi geliştirmiş hissettim. (Ö1)

Sürekli tekrar ederek çalıştığımda unuttuğum daha fazla yer oluyordu. Ezberliyordum fakat bazı yerler aklımda kalmıyordu ve bunun olabileceğini de öngördüğüm için daha fazla heyecan ve panik yapıyordum. Stratejilerle ezberlediğim zaman kendime daha çok güvendim. Çünkü güzel bir şekilde ezberlediğimi ve unutmayacağımı biliyorum. Daha az panik yapıyorum ve emin çalışıyorum. Bu da performansıma yansıyor ve daha güzel performans sağlıyorum. (Ö2)

Ezber çalmak gitara olan hakimiyetimi arttırıyor. Eser ezberleme sürecinde sürekli kendimi denetleyerek zihinsel tekrar yapmak eseri hep dinamik olarak aklımda tutmama yardımcı oldu. Notaya bağlı kalmak yerine kendi müzikal duygumu daha iyi ifade ediyorum. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin eserde geçen armonik ve melodik yapılarla ilişkin benzer ve farklı yapıların altını çizme, işaretlemeler yapma ya da eserin üzerine notlar alma, zihinsel tekrar gibi farklı öğrenme stratejilerinden yararlanarak çalışmalarının onların ezber çalma becerilerini geliştirdiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bununla birlikte öğrenme stratejileri ile ezber çalma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin; daha özgüvenli çalmak, eseri daha akıcı çalmak, müzikal duyguyu daha iyi ifade etmek ve iyi bir performans sergilemek gibi faktörler açısından da öğrencilere katkısı olduğu belirlenmiştir.

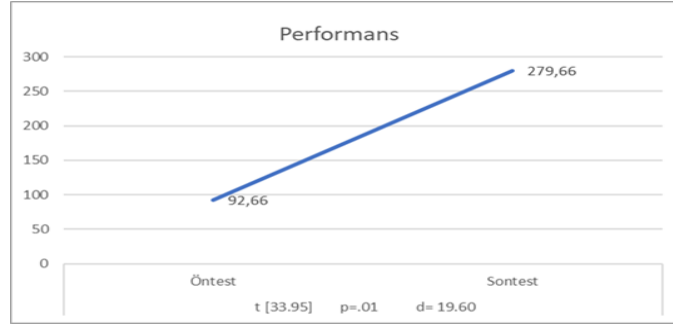
Gitar Eğitiminde Eserleri Ezbere Çalma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Uygulanan Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Performans Başarılarına Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Tablo 2. Deney Grubunun Gitar Performans Başarısı Gözlem Formu Öntest Puanları ile Sontest puanlarına Göre Yapılan Bağımlı T Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p	Cohen's d
Öntest	3	92.66	3.78	2	33.95	.001	19.60
Sontest	3	279.66	12.58				

$P < .01$

Tablo 2’de görüldüğü gibi deney grubunun öntest ve sontest puanları arasında t testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($t [35.95], p < .01$). Farklılığa yönelik etki büyüklüğü değeri ise yüksek düzeydedir ($d = 19.60$). Elde edilen bu sonuç gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarını arttırmada yüksek düzeyde etkiye sahip olduğunu gösterir. Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest gitar performans puanlarındaki artışa yönelik çizgi grafiğine aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 9. Deney Grubu Öntest-Sontest Gitar Performans Puanları Artışına İlişkin Çizgi Grafiği

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırma gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırması modelinde gerçekleştirilen araştırmanın alt amaçları doğrultusunda; (a) gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin algıları, (b) öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisi, (c) gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisinin belirlenmesi çerçevesinde veriler toplanmış ve analiz edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt amacı, öğrencilerin gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algılarının belirlenmesidir. Bu kapsamda elde edilen sonuçlarda gitar eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin; sahnede performansa ve müziğe odaklanmak, nüansları daha iyi ifade edebilmek, gitara olan hakimiyetini arttırmak gibi faktörler açısından performans gelişimini desteklediği algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte elde edilen bulgulara öğrencilerin “Ezber benim için çok zor..”, “Daha çok notaya bakarak çalışıyorum.”, “Yarısını ezberleyebiliyorum” şeklindeki ifadeleri eserleri ezberlemenin zor olduğu algısına da sahip olduklarını da göstermektedir. Araştırmada, öğrencilerin tamamının bazı dönem eserlerini ezberleme süreçlerinde daha fazla zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin “Barok dönem ve Bach eserleri, süslemeleri çok olduğu için daha çok zorluyor”., “Barok ve Modern dönem eserleri biraz daha zorlar.” şeklindeki ifadeleri göz önüne alındığında, diğer dönem eserlerine göre Barok ve Modern dönem eserlerini ezberlemenin daha zor olduğu algısına sahip oldukları söylenebilir. Bu kapsamda gerçekleştirilen araştırmalar kapsamında Ekinci ve Demirtaş (2013), Barok dönem piyano eserlerinin yorumlanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin gerçekleştirdiği araştırmalarında; çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yarısının Barok dönem eserlerini ezberlemekte güçlük çektiğini belirlemişler ve bu durumun Barok dönem eserlerinin karmaşık, polifonik yapısından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, öğrencilerin Barok dönem eserlerini ezberlemekte güçlük çekmelerinin nedeninin bu eserlerin polifonik yapısından kaynaklandığı söylenebilir. Modern dönem eserlerini ezberleme süreçlerinde zorlanmalarının nedenleri olarak ise; Modern dönem eserlerinin farklı tekniklere, efektlere, farklı tınlara ve renklere, farklı aralıklara ve akor düzenlerine aynı zamanda karışık ritimlere sahip olmaları gösterilebilir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin tamamının gitar eserlerini ezberleme sürecinde, nota üzerinde belirli yapılara (eserin tonu, akor oluşumları, benzerlikleri) dikkat çekmeye ilişkin işaretlemeler yapma gibi stratejik çalışmaları kullandıkları belirlenmiştir. Bu doğrultuda gitar eserlerini ezberleme süreçlerinde öğrencilerin “Dikkat edeceğim yerlere ünlem işareti koyarım ya da renkli kalemle çizerim.”, “Birinci sınıfta çaldığım eserlerde dominant akorunun geldiği yerlere dikkat çekmek için kırmızı kalemle işaretliyordum.”, “Parmak numaralarını

karıştırdığım yere fosforlu kalemle işaret koyarım.”, “Bazı akorların ismini yazarım” şeklindeki ifadeleri öğrenme stratejileri kapsamında dikkat stratejilerinden yararlandıklarını göstermektedir. Alanyazında Tunçkılıç ve Yokuş (2022), müzik eğitimi anabilim dalında bireysel çalgı eğitimi kapsamında gitar eğitimi alan öğrencilerin gitar eserlerini ezberlemeye ilişkin tutum ve eğilimlerinin belirlenmeyi amaçladıkları çalışmalarında, gitar öğrencilerinin eserlerini ezberlerken dikkat stratejilerine ilişkin; nota üzerine işaret koyma, notanın altını üstünü çizme ya da notayı daire içine alma gibi stratejilerden yararlandıklarını belirlemiştir. Araştırmadan elde edilen sonucun bu araştırmadan elde edilen sonuçla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmadan öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, gitar eserlerini ezbere çalmak; klavye hakimiyeti, müzikal ifadeleri daha iyi yansıtabilmek için gereklidir ve performans başarısına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Çalgı eğitiminde ezber olgusuna ilişkin gerçekleştirilmiş araştırmalardan elde edilen sonuçlarda bu görüşü destekler niteliktedir (Eroğlu, 2010; Bulut, 2018; Munoz, 2008; Uzunoğlu, 2006; Umuzdaş ve Umuzdaş, 2021; Tunçkılıç ve Yokuş, 2022; Wilson ve diğerleri, 2022). Bu araştırmalar kapsamında Munoz’un (2008) araştırması sonucunda, konservatuvarda eğitim gören lisans öğrencilerin çoğunluğu tarafından hafızaya verilen öneme ilişkin, “ezberleme notada yer alan müziğin anlaşılmasını etkiler” ifadesi lisans öğrencileri tarafından müzik öğrenmenin bilişsel sürecinin bir parçası olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bulut’un (2018) müzik eğitimi anabilim dallarındaki öğrencilerin çalgı çalmada ezberi kullanma durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında ise, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının tamamı çalgıdaki yorum yeteneğinin ezber çalmayla doğrudan ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Umuzdaş ve Umuzdaş’ın (2021) konservatuvar öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının bakış açısıyla ezber olgusu üzerine gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının görüşlerine göre müzik eğitimi veren kurumlarda eserlerin ezbere icra edilmesinin nedeni; ezberleme sayesinde özellikle odaklanmanın sağlanabileceği ve ezberin yorumlama gücünü arttırdığı şeklinde açıklanmıştır. Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgularda ise, öğrencilerin bazıları ezber konusunda yöntem bilmediklerinden sorun yaşadıklarını bildirse de ezbere yönelik olumlu tutumları olduğu anlaşılmıştır. Öğrenciler parçaları ezberlerlerse daha kısa zamanda çıkarıp icra ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca sınav, konser ve workshoplara hazırbulunuşluklarına olumlu etkisi olduğunu bildirmişlerdir. Diğer bir araştırmada Wilson ve diğerleri (2022), piyano öğrencilerinin piyano performansına yönelik algıları ve ezberleme stratejilerine yönelik fenomenolojik olarak gerçekleştirdikleri çalışmalarında, ezberlemenin; müzik öğrencilerine eleştirel düşünme, zaman yönetimi, gelişmiş disiplin ve güven ve son olarak gelişmiş müzisyenlik duygusu verdiğini belirtmişlerdir. Uzunoğlu’nun (2006) gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarında da eğitim sürecinde ezbere çalma/söylemenin bireysel çalgı eğitimi derslerinde kullanılması gerekliliği ve ezberlemenin çalgı hâkimiyeti ve yorumlama yeteneğini arttırdığı ifade edilmektedir. Mevcut araştırmada ayrıca, öğrencilerin “Odaklanmam için sessiz bir yerde çalışmak gerekiyor.”, “Çalıştığım ortamda insan konuşmaları varsa rahatsız ediyor.”, “Yalnız çalışmam gerekiyor.” ifadeleri ezberleme süreçlerinde sessiz ortamlarda çalışmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Bu sonuç Tunçkılıç ve Yokuş’un (2022) öğrencilerin gitar eserlerini ezberlerken sessiz ve dikkat dağıtmayan ortamlarda çalışma eğiliminde oldukları sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacı öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisini belirlemektir. Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgularda, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirdiği belirlenmiştir. Araştırma bulgularında öğrenciler, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisini “Ezberleyemem, sahneye çıktığımda unuturum diye önyargılıydım, stratejilerden yararlanmanın çok

katkısını gördüm.”, “Stratejilerle çok daha kolay ezberledim.” şeklinde ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, gitar eserlerini öğrenme stratejilerine dayalı olarak çalışmanın performans esnasında unutma kaygısını azalttığı, eseri bütünsel olarak görmeye katkı sağladığı ve ezberlemeyi kolaylaştırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Chaffin’e (2007) göre müzisyenler, performans sırasında müziğin özelliklerine dikkat ederler ve böylece onları geri getirme ipuçları olarak kurarlar. Performans sırasında bu ipuçları, bir sonraki adımın motor ve işitsel hatıralarını ve çalmayı izlemek ve yönlendirmek için gereken bildirimsel hafızayı otomatik olarak ortaya çıkarır. Bu performans ipuçları, gerekli bir güvenlik ağı sağlayarak, aksiliklerden ve bellek gecikmelerinden kurtulmaya olanak tanır. Araştırmadan elde edilen sonuç Chaffin’in görüşünü destekler niteliktedir. Yokuş ve Yokuş’ da (2010) çalgı öğreniminde eserleri ezberlemeye yönelik zihinsel tekrar, altını çizme, metin kenarına not alma gibi farklı öğrenme stratejilerinden yararlanılması gerektiğini belirtmektedir. Bu stratejiler kapsamında Macmillan’da (2004), parçanın yapısını analiz etme, müzik kalıplarına odaklanma, zor pasajları bölme ve çalmadan zihinsel prova yapmanın ezberleme süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Ayrıca, mevcut araştırmanın sonucunda, öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile gerçekleştirilen ezberleme süreci sonucunda eseri ezber çalmanın sahne performansında özgüveni arttırdığı ve stratejiler kapsamında zihinsel tekrar çalışmalarının ve melodik özetleme stratejilerinin eseri daha kısa sürede ezberlemeye yardımcı olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre bu bağlamdaki örnek ifadeler “...Melodik özetleme faydalı oldu.”, Sadece sürekli tekrarlayarak ezberlemeye çalışıyordum. Bu çok uzun sürüyordu. Daha kısa sürede daha çok verim alarak ezberleyebildim. Sınavlarda da bu bana yardımcı olacak.” şeklindedir. Bununla birlikte araştırmada, dikkat stratejileri kapsamında benzer yapıların altını çizme, metin kenarına not alma, kısa süreli bellekte depolamayı arttırıcı stratejileri kapsamında eserin bir bölümünü ya da bir pasajını gruplayarak çalışma ve zihinsel tekrar stratejilerinin de ezberleme süreçlerini kolaylaştırdığını; gitar eserlerini ezberleme süreçlerine katkısı olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezberleme becerilerine etkisine ilişkin araştırma bulgularından elde edilen “... Ölçüleri farklı yerlerden bağlayarak çalışmak, benzer yapıların altını çizmek, gruplama ve zihinsel tekrar çalışmaları yararlı oldu.”, “Pozisyonları ve melodiyi düşünerek zihinsel tekrar yapmak yararlı oldu”, “Zihinsel olarak aklıma gelmeyen yerde fiziksel olarak da takılıyordum. Bu yüzden en çok zihinsel tekrar işime yaradı. Çok kolay ve avantajlı bir çalışma olduğu için daha sık kullandım.” şeklindeki ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen araştırmalar çerçevesinde Faraj (2018), zihinsel uygulama çalışmaları gerçekleştiren gitar öğrencilerinin, temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama boyutlarında gelişme gösterdiğini belirlemiştir. Araştırmadan elde edilen sonucun mevcut araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Ryan’e (1987) göre, gitaristler zihinsel yaklaşımın sadece özel insanlar için olduğunu düşünmemelidir. Zihinsel yaklaşım herkes içindir. Çünkü herkesin muazzam bir zihinsel potansiyeli vardır. İnsanın zihinsel potansiyelinin bir sınırı yoktur ve insan aklı kavrayabileceği her şeyi başarabilir. Wilson ve diğerleri (2022), iyi bir performans elde etme sürecinde, çok fazla sıkı çalışma, saatlerce pratik, öğretmenin rehberliği ve zihinsel uygulama, tekrarlama gibi birçok faktör ve ezberlemeye dönük stratejilerin etkili olduğunu ifade etmektedir. Lorio ve diğerlerine (2022) göre ise fiziksel çalışma ile parçayı ezberlemek, motor ve işitsel hafızaları geliştirmeye ve arttırmaya yardımcı olabilir. Öte yandan, zihinsel çalışma müziğin anlatı/yapısını anlamak ve parçanın zengin bir zihinsel haritasını oluşturmak için kullanılabilir ve zihinsel tekrar güçlü ve daha etkili bir ezberlemeye yardımcı olabilir. Bu bağlamda Lorio ve diğerleri (2022) çalışmalarında, klasik gitar eğitimi sürecinde fiziksel çalışma ile zihinsel çalışma kombinasyonunun performans başarısı üzerinde etkisi olduğunu

saptamışlardır. Araştırmadan elde edilen sonucun bu araştırmadan elde edilen sonuçla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bulgulara öğrencilerin; “Stratejilerden yararlanarak eserlerimi daha kolay ezberleyebileceğimi gördüm.”, “Performansım da arttı, daha akıcı çaldım.”, “... Kendi çalışmalarımın dışına çıkıp farklı stratejiler öğrenmek yararlı oldu.” “Üzerimde etkisi olan stratejiler oldu, bunları kullanacağım.”, “öğrendiğim stratejilerin daha verimli ve pratik olduğunu ve bu şekilde daha kısa zamanda sonuca ulaşabileceğimi fark ettim.”, “ Eseri sadece devamlı tekrar ederek ezberlemeye çalışmak hem yorucu hem de daha az verimli...eserlerimde de bu stratejilerden faydalanacağım.” şeklindeki ifadeleri farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmanın öğrencilerin öğrenme hedeflerine daha kısa sürede erişmesine katkı sağladığını ve ezber çalma becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Öğrencilerin tamamının görüşlerinden elde edilen veri analizi sonucunda; eserleri ezberlemeye ilişkin stratejik çalışmanın öğrencilerin performans gelişimlerini desteklemesi yanında kendilerine olan güvenlerini de arttırdığı belirlenmiştir. Öğrencilerin “Genelde ezberleyemem, nasıl ezberleyeceğim diye düşünüyordum.”, “Bu konuda kendime güvenim hiç yoktu.”, “Eserimi daha güvenli bir şekilde ve daha akıcı çaldım ve daha öncesinde stratejileri çalışmadan önce acaba sahnede unutmuyum? diye düşünüyordum.” “Nasıl ezberleyeceğim diye düşündüm ama sahnede kendiliğinden aktı gitti.”, “Özgüvenim arttı.” “Sürekli tekrar ederek çalıştığımda unuttuğum daha fazla yer oluyordu. Ezberliyordum fakat bazı yerler aklımda kalmıyordu... daha fazla heyecan ve panik yapıyordum. Stratejilerle ezberlediğim zaman kedime daha çok güvendim. Bu da performansıma yansıyor ve daha güzel performans sağlıyorum.” şeklindeki ifadeleri bunu göstermektedir. Hingley (1985), bir müzisyenin performansa hazırlanırken sahne korkusunun üstesinden gelmek için kullanması gereken yöntemler kapsamında yeterli çalışmayla birlikte etkili ezber süreçlerinin kullanılması gerektiğini de ifade etmektedir. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuç Hingley’in görüşünü destekler niteliktedir. Çalgı resital ve konser gibi üst düzey sanat etkinliklerinde ezberlenen bilgi ve davranışların unutulması ile başarısızlık durumları oluşabilir. Yıldırım (2020), performans kaygısı ve buna bağlı ortaya çıkan stres sorunlarının piyanistler üzerindeki etkilerinin incelediği çalışmasının sonucunda, kişilerin performans kaygısı yaşamalarına “en çok” etki eden olgunun performansın ezber olarak sergilenmesi olduğunu belirlemiştir. Araştırma sonuçlarında katılımcıların çoğu, performans esnasında cereyan eden anlık aksiliklerden “az” etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Fakat ezberle ilgili yaşanan herhangi bir olumsuz deneyimde, kişilerin sonraki performansları için oldukça etkilenebildikleri ve kendilerini baskı altında hissedebildikleri ifade edilmiştir. Bu bağlamda, performans esnasında unutmanın doğurduğu olumsuz sonuçların iyi, nitelikli ve bilinçli bir ezber yöntemiyle ortadan kalkacağı ve bireyin yorumculuğunu güçlendirecek yaratıcılıklarla ilgilenmesine, düşünmesine olanak sağladığı söylenebilir (Uzunoglu, 2006).

Bellek/hafıza öğrenciler için müzikal anlamının bir kaynağıdır. Öğrenciler, başyapıtların sesli malzemesini yeniden işleme yoluyla hafıza kayıplarının üstesinden gelmek için düzenli ve titiz bir şekilde stratejiler geliştirirlerse, bunlar bir sorun olmaktan çıkacak ve sahnede yönetilebilir deneyimler haline geleceklerdir (Munoz, 2008). Mevcut araştırmada öğrencilerden birinin “...Ezber çalmak gitara olan hakimiyetimi artırıyor. Eser ezberleme sürecinde sürekli kendimi denetleyerek zihinsel tekrar yapmak eseri hep dinamik olarak aklımda tutmama yardımcı oldu. Notaya bağlı kalmak yerine kendi müzikal duyumu daha iyi ifade ediyorum” ifadeleri bu görüşü destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, öğrenme stratejilerine dayalı olarak gerçekleştirilen bilinçli ezber çalışmalarının öğrencilerin ezbere çalarken kendilerini daha güvende hissetmelerine ve iyi bir performans gösterebilmelerine katkıda bulunduğunu söylenebilir.

Araştırmada ezberleme sürecinde farklı öğrenme stratejilerinden (armonik ve melodik yapılara ilişkin benzer ve farklı yapıların altını çizme, işaretlemeler yapma ya da eserin üzerine notlar alma, zihinsel tekrar vb.) yararlanarak çalışmanın ezber çalma becerilerini geliştirdiği; bununla birlikte öğrenme stratejileri ile ezber çalma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin; daha özgüvenli çalmak, eseri daha akıcı çalmak ve iyi bir performans sergilemek gibi faktörler açısından da olumlu yönde etkisi olduğu belirlenmiştir. Stetson'da (2017), klasik gitaristler tarafından kullanılan tüm müzik ezberleme teknik ve yöntemlerini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, müziği ezberleme teknik ve yöntemleri kapsamında bilinçli tekrar çalışmaları, müzikal analiz, görselleştirme gibi stratejik çalışmaların gitar eserlerini ezberleme becerilerini geliştirdiğini belirlemiştir. Diğer taraftan Wilson ve diğerleri (2022), piyano eğitimi gören öğrencilerin ezberlemeye yönelik kullandıkları etkili stratejiler kapsamında tekrar, ezgiyi söyleme ve dinleme stratejilerini kullandıklarını saptamışlardır. Munoz (2008), solo olarak gerçekleştirilen müzikal performanslarda hafıza eksikliklerinin üstesinden gelme stratejileri ve eğitimsel etkilerine ilişkin gerçekleştirdiği araştırmasında, lisans öğrenimi gören ve yaş ortalaması 21 olan 47 ileri düzey müzik öğrencisine müzikal performansta bellek/hafıza konularına ilişkin anket uygulamış, çalışmasının sonucunda öğrencilerin sahip oldukları veya geliştirdikleri farklı bellek türleri kapsamında işitsel hafızanın en gelişmiş olduğunu, bunu ritmik, duygusal, görsel, bedensel ve analitik hafızanın takip ettiğini ortaya konmuştur. Araştırmada ayrıca öğrencilerin bilgiyi yeniden işleyerek düzenli ve titiz bir şekilde stratejiler geliştirirlerse performans esnasında hafıza kayıplarının üstesinden gelecekleri ifade edilmektedir. Mevcut araştırma ve bu araştırmalardan elde edilen sonuçlara dayanarak müzikal performanslar için hafızayı kuvvetlendirmeye yönelik kullanılan /kullanılabilecek stratejik çalışmaların öğrencilerin ezberleme becerilerini geliştirerek müzikal performanslarına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisini belirlemektir. Araştırmada veri analizi sonucunda deney grubunun gitar performans gözlem formu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .01$). Farklılığa yönelik etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir ($d = 19.60$). Bu sonuca göre; gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarını arttırmada yüksek düzeyde etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde, öğrenme stratejilerinin çalgı eğitiminde performans başarısına etkisine yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda, öğrenme stratejilerinin kullanımının çalgı performans başarısına olumlu yönde etkisi olduğunu ortaya koyan çalışmalara rastlanmaktadır (Afacan ve Çilden, 2020; Hallam, 1997; Kandemir, 2021; Nielsen, 1999; Yokuş, 2009). Araştırmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüşmektedir. Bunun yanında çalgı eğitimi kapsamında eğitim gören öğrencilerin ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesinde /başarılarında çeşitli yöntem ve stratejik yaklaşımların ele alındığı çalışmalara da rastlanmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında Theiler ve Lippman (1995), gitar ve vokal performansta zihinsel uygulama yöntemlerinin performansa etkilerine yönelik gerçekleştirdikleri araştırmalarında, zihinsel uygulamaların gitaristler için ton kalitesi ve bellek kodlamasında üstün performansla sonuçlandığını saptamışlardır. Buna ek olarak araştırmada, zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı kolaylaştırabileceği ve optimal dikkat odağı ve uyarılma düzeyleri oluşturmaya yardımcı olabileceği sonucuna varılmıştır. Çalgı eğitimi çerçevesinde ezbere çalma konusuna ilişkin araştırmalar kapsamında Eroğlu (2010), müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarında, analitik ezberleme yaklaşımının etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır.

Araştırma sonuçlarında, analitik ezberleme yaklaşımının, öğrencilerin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Diğer bir çalışmada Hallam (1997), profesyonel ve amatör müzisyenlerin ezber yaklaşımlarını incelediği araştırmasının sonucunda, profesyonel müzisyenlerin birbirine benzeyen pasajlarda ezberlemelerine katkıda bulunacak farklı stratejiler geliştirdikleri belirlemiştir.

Araştırmada ayrıca ezberlemeye ilişkin strateji kullanımının hatalarını düzeltmede etkili olduğu, ilerlemelerini kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuç bu araştırmadan elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Diğer taraftan, klasik gitar eğitiminde öğrenme stratejileri kapsamında değerlendirilebilecek zihinsel uygulamanın deşifreye etkisine yönelik müzik eğitimi anabilim dalı üçüncü ve dördüncü sınıfta bireysel çalgı eğitimi kapsamında klasik gitar eğitimi gören öğrenciler ile deneysel bir çalışma gerçekleştiren Faraj (2018), zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında gitar öğrencilerinin deşifre yapma becerisini olumlu yönde etkilediğini ve bu becerileri geliştirdiğini ifade etmektedir. Araştırmada çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama sonrasında, teknik davranışlar boyutunda konum geçişleri, akorlu pasajlarda netlik, sağ el tekniği, müzikal etki ve yorumlama boyutunda ise, gürlük ifadeleri, tempo ve bütünlük açılarından öntest-sontest puanlarında da anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, öğrenme stratejilerinin kullanımına yönelik gerçekleştirilen etkinlikler kapsamında bu araştırmada da yer verilen zihinsel uygulama çalışmaları, gitar eğitiminde performans başarısını arttırmadaki etkisi bakımından dikkat çekici stratejilerden biri olarak değerlendirilebilir. Araştırmacılar, sanatçılar ve eğitimciler ezberlemenin müzik öğrenmenin önemli bir bileşeni olduğu konusunda hemfikirdir. Bu doğrultuda ezberleme performans için eserleri tanımayı ve hatırlamayı teşvik eden daha doğal bir öğrenme biçimi olarak ele alınmalıdır (Dakon ve Dvorak, 2014). Ezber çalma icracının sese konsantre olması ve anlamasını kolaylaştırır. Ezberleme yoluyla -müzik dinleyiciye daha kolay, daha çok aktarılabilir (Macmillan, 2004). Mevcut araştırma bulgularından elde edilen gitar öğrencilerin eserlerini ezbere çalmalarının performans başarılarına olumlu yönde etki ettiği sonucu bu görüşleri destekler niteliktedir. Sonuç olarak, gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin ezbere çalma becerileri geliştirilebilir ve buna bağlı olarak performans başarıları arttırılabilir.

ÖNERİLER

1. Gitar eğitimi sürecinde öğrencilerin ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğrenme stratejilerinden yararlanılabilir.
2. Gitar eğitimi sürecinde bu araştırmada uygulaması yapılan stratejiler dışında öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik farklı dönem eserleri üzerinde farklı öğrenme stratejileri etkinliklerini içeren uygulama çalışmaları gerçekleştirilebilir.
3. Gitar eğitiminde ezber çalmanın performans başarısına olumlu yöndeki etkisi göz önüne alındığında eğitim sürecinde öğrencilerin eserlerini ezbere çalmaları gözetilebilir.
4. Gitar eğitiminde ezber çalmanın öğrencilerin performanslarına yönelik güven ve tutumları açısından da olumlu yönde yansımaları olduğu göz önüne alındığında, gitar eğitiminde eserleri ezber çalmanın, tutum, özgüven, motivasyon vb. değişkenlerle ilişkisini ele alan ya da eserleri ezber çalmanın gitar öğrencilerinin performanslarına ilişkin özgüven tutum vb. üzerindeki etkisine yönelik uygulamalı araştırmalar gerçekleştirilebilir.
5. Gitar eğitimi sürecinde öğrencilerin ezber çalma becerilerinin geliştirilmesine ve ezber çalmanın performans başarısına etkisine yönelik daha büyük çalışma grupları veya örneklemeler üzerinde araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Afacan, Ş., ve Çilden, Ş. (2020). Keman eğitiminde öğrenme stratejileriyle desenlenmiş etkinliklerin öğrencilerin keman performanslarına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 74-105. <https://doi.org/10.21764/mauefd.624741>
- Banikowski, A. K., ve Mehring, T. A. (1999). Strategies to enhance memory based on brain-research. *Focus on Exceptional Children*, 32(2), 1-16. <https://core.ac.uk/download/pdf/235895832.pdf>
- Bingöl, F. (2013). Klasik gitar eğitiminde parmak hazırlamalı seslendirme yöntemi. *EKEV Akademi Dergisi*, 17(56), 409-418. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2539141>
- Bulut, M. (2018). Eğitim fakültesi müzik eğitimi ana bilim dallarındaki öğrencilerin çalgı çalmada ezberi kullanma (Sivas örneği). *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 4(2), 1-6. <https://doi.org/10.22252/ijca.528470>
- Chaffin, R. (2007). Learning clair de lune: retrieval practice and expert memorization. *Music Perception*, 24(4), 377-393. <https://musiclab.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/290/2019/03/2007-Chaffin-Debussy.pdf>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. (2th ed.). Hillsdale: Erlbaum.
- Dakon, J. M., ve Dvorak, A.L. (2014). Teacher perceptions of memorization in string instructional settings: an exploratory study. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 202, 29-49. <https://doi.org/10.5406/bulcouresmusedu.202.0029>
- Duru, G.E., ve Köse, H.S. (2016). Keman eğitiminde ezber yöntemine dayalı bir öğretim programı önerisi. *İdil Dergisi*, 5(24), 1163-1182. <https://doi.org/10.7816/idil-05-24-08>
- Ekinci, H., ve Demirtaş, H. O. (2013). Barok dönemi piyano eserlerini yorumlamada karşılaşılan sorunlara ilişkin müzik öğretmeni adaylarının görüşleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 239-251. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0130>
- Er, K. O., ve Kuş Özer, Z. (2011). Piyano dersinde kullanılan anlamlandırma stratejilerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerine ve tutumlarına etkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(26), 67-86. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/854360>
- Eroğlu, Ö. (2010). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarında analitik ezberleme yaklaşımının etkililiği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Faraj, B. K. (2018). *Klasik gitar eğitiminde zihinsel uygulamanın deşifreye etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Gagne, R. M., ve Driscoll, M. P. (1988). *Essentials of learning for instruction* (2th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hallam, S. (1997). The development of memorisation strategies in musicians: implications for education. *British Journal of Music Education*, 14, 87-97. <https://doi.org/10.1017/S0265051700003466>
- Hallam, S. (2001). The development of expertise in young musicians: strategy use, knowledge acquisition and individual diversity. *Music Education Research*, 3(1), 7-23. <https://doi.org/10.1080/14613800020029914>

- Harrison, E. (2010). Challenges facing guitar education, *Music Educators Journal*, 97(1), 50–55. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0027432109334421>
- Holmes, P. (2005). Imagination in practice: a study of the integrated roles of interpretation, imagery and technique in the learning and memorisation processes of two experienced solo performers. *British Journal of Music Education*, 22, 217-235. <https://doi.org/10.1017/S0265051705006613>
- Kandemir, Ö. (2021). *Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanımının piyano performansı öz yeterlik düzeyine ve performans başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Kandemir, Ö. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının piyano eserini ilk çalışma aşamasındaki öğrenme başarıları: parçadan bütüne stratejisine karşı armonik özetleme stratejisi. İ. Sınır, K. Gülbeyaz ve T. Yazıcı (Ed.). *Müzik ve Dans Araştırmaları – 4* içinde (43-62. ss.). Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Kandemir, Ö., ve Yokuş, T. (2020). Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılma durumunun piyano eğitimcileri ve öğrencilerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 334-345. <https://doi.org/10.17679/inuefd.538556>
- Kurtuldu, M. K. (2012). Dikkat stratejilerine yönelik uyarıcı işaretlerin piyano eğitiminde kullanılabilirliği. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 1-22. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/187985>
- Kutadgobilik, S. (2019). Klasik batı müziği icrasında literatür açısından ezber olgusu. *Konservatoryum*, 6(1), 91-103. <https://doi.org/10.26650/CONS2018-0013>
- Lorio, C., Brattico, E., Munk Larsen, F., Vuust, P., ve Bonetti, L. (2022). The effect of mental practice on music memorization. *Psychology of Music*. 50(1), 230-244. <https://doi.org/10.1177/0305735621995234>
- Macmillan, J., (2004). Successful memorizing. *Piano Professional* (September), 6–8. http://www.jennymacmillan.co.uk/uploads/6/6/2/1/66215923/memorising_x_4_for_pp.pdf
- Mayer, R. E. (1988). Learning strategies: An overview. In C. E. Weinstein, E. T. Goetz, P. A. Alexander (Ed.), *Learning and study strategies: Issues in assessment, instruction, and evaluation* içinde (11-22. ss.). New York: Academic Press.
- Mishra, J. (2010). A century of memorization pedagogy. *Journal of Historical Research in Music Education*, 32(1), 3-18. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177>
- Munoz, E. E. (2008). Strategies to overcome memory lapses in live solo musical performances: Educational implications. M. Hannan (Ed.). *International Society of Music Education* içinde (78-84. ss.). Educating Musicians for a Lifetime of Learning.
- Nielsen, S. G. (1999). Learning strategies in instrumental music practice. *British Journal of Music Education*, 16(3), 275-291. <https://doi.org/10.1017/S0265051799000364>
- Nielsen, S. G. (2008). Achievement goals, learning strategies and instrumental performance. *Music Education Research*, 10(2), 235–247. <https://doi.org/10.1080/14613800802079106>

- Özer, B. (2020). Pişano eğitiminde zihinsel çalışma ve ezberlemenin önemi. A. Şahin (Ed.), *Eğitim Bilimleri Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler içinde* (23-43. ss.). Cetinje, Karadağ.
- Royal Conservatory of Music Guitar Series (2004). (3th ed.). Frederick Harris Music Mississauga, Ontario, Canada.
- Ryan, L. F. (1987). *The natural classical guitar: The principles of effortless playing*. New York: Prentice Hall Press.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. (12.bs.). Ankara: Yorum Matbaası.
- Sevim, E., ve Ekşi, H. (2021). *Nitel desenler: Eylem araştırması*. İstanbul: Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi.
- Stetson, F., M. (2017). *Music Memorization for the Classical Guitarist*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Erişim adresi: ProQuest Dissertations and Theses Global.- USA & Florida University of Miami (AAT 10279070)
- Theiler, A.M., ve Lippman, L.G. (1995). Effects of mental practice and modeling on guitar and vocal performance. *Journal of General Psychology*, 122, 329-343. <https://doi.org/10.1080/00221309.1995.9921245>
- Tunçkılıç, M., ve Yokuş, T. (2022). Müzik eğitimi anabilim dalında gitar eğitimi alan öğrencilerin gitar eserlerini ezberlemeye ilişkin tutum ve eğilimleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 62-81. <https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2022.08.01.005>
- Uluocak, S. (2015). Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk elli yılında klasik gitar eğitimi: Paleologos ve öğrencileri. *Sahne ve Müzik Eğitim- Araştırma Dergisi*, 1, 60-80. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/116963>
- Umuzdaş, S., ve Umuzdaş, S. (2021). Konservatuvar öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının bakış açısıyla ezber olgusu. *Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu Bildiri Tam Metin Kitabı (ISOEVA-5) içinde* (344-355. ss.). <https://www.academia.edu/download/74594318/d7b18a51-fd2a-4a32-bbe5-ab338580bdb9.pdf>
- Uzunoğlu, B. (2006). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ezber çalmanın söylemenin öğrenci başarısına etkisinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Weinstein, C. E., ve Mayer, R. E. (1983). The teaching of learning strategies. In *Innovation abstracts*, 5(32), 1-4. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED237180.pdf>
- Wilson, E. L., Simanjuntak, S. E., Apalat, A. J. S., Beratio, N. R., De Gracia, K. R. F., De Dios, S. A. B., ve Solidum, J. B. (2022). Perceptions and memorization strategies of piano students toward piano performance: a phenomenological study. *8ISC Proceedings: Arts and Education*, 16-25. <https://ejournal.unklab.ac.id/index.php/8iscared/article/view/612>
- Yıldırım, A. C. (2020). *Performans kaygısı ve buna bağlı ortaya çıkan stres sorunlarının piyanistler üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik sanat çalışması raporu). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yokuş, H. (2009). *Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasına yönelik etkinliklerin performans başarısına ve üstbilişsel farkındalığa etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yokuş, T. (2009). *Gitar eğitiminde üstbilişsel becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin performans başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yokuş, H. (2010). Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasının öğrencilerin başarılarına ve üstbilişsel farkındalıklarına etkisi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 145-160. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1657>
- Yokuş H., ve Yokuş, T. (2010). *Müzik ve çalgı öğrenimi için strateji rehberi 1: Öğrenme Stratejileri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Zvengrowski, S. (1980). Developing comprehensive musicianship with the guitar. *Music Educators Journal*, 66(8), 50-63. <https://doi.org/10.2307/3395>